

תזכיר חוק

א. **שם החוק:** חוק שכר מינימום (העלאת שכר מינימום – הוראת שעה), התשע"ה-2015.

ב. **מטרת החוק והצורך בו:**

החוק המוצע נועד להביא להעלאה בשכר המינימום, בהוראת שעה, במתווה מדורג עד לסכום של 5,000 שקלים חדשים. בצד זאת, וכמקשה אחת, נועד הוא להבטיח כי מההעלאה בשכר המינימום על פי הוראת השעה (מעבר לשכר המינימום שהיה משולם לפי החוק העיקרי, אלמלא הוראת השעה) ייהנו רק עובדים אשר, הלכה למעשה, שכרם – כמשמעותו בסעיף 3 לחוק הקיים - נמוך משכר המינימום המוצע.

החוק המוצע נשען על עקרונות מוסכמים שגובשו בעניין זה בין המדינה לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה (להלן – ההסתדרות הכללית) ועוגנו בכתובין ביום 11 בינואר 2015.

יובהר כי קידום ההצעה בתקופת בחירות נעשה בהמשך לדיונים שהתקיימו בעניין זה במשרד המשפטים והוא נעשה בכפוף להנחיות לאישור מאת היועץ המשפטי לממשלה, שהנושא הובא לפתחו.

ג. **עיקרי החוק:**

כללי חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987 (להלן – חוק שכר מינימום), קובע, בסעיף 1 שבו, כי "שכר המינימום" לחודש, הוא 47.5% מהשכר הממוצע כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, כפי שהוא ב-1 באפריל של כל שנה וכפי שהוא מוגדל לפי חוק שכר מינימום. בחוק שכר מינימום (העלאת שכר המינימום – הוראת שעה), התשע"א-2011 (להלן – הוראת השעה לשנת 2011), הועלה בהדרגה שכר המינימום, בהוראת שעה, עד לסכום השווה ל-4,300 ₪.

הוראת השעה ל-2011 צפויה לפקוע, לפי סעיף 2 שבה, ביום י"ב בניסן התשע"ה (1 באפריל 2015) – הוא המועד שבו סכום שכר המינימום שהתקבל לפי חוק שכר מינימום, יעלה על סכום שכר המינימום לפי הוראת השעה האמורה.

כיום עומד שכר המינימום על סכום של 4,300 שקלים חדשים לפי הוראת השעה לשנת 2011.

בהצעת חוק זו מוצע להמשיך ולהעלות בהדרגה את סכום שכר המינימום, במסגרת הוראת שעה נוספת, עד לסכום של 5,000 שקלים חדשים. לעניין זה מוצע להבהיר כי ההסדר המוצע בהצעת החוק אינו גורע מעדכון שכר המינימום לפי החוק העיקרי (היינו סכום השווה ל-47.5% מהשכר הממוצע במשק) ומהוראות סעיף 4 לחוק, שעניינו הגדלת שכר המינימום לפי שיעורי תוספת היוקר, פיצוי בעד התייקרות או תוספת שכר אחרת אשר נקבעו בהסכם קיבוצי כללי והמשתלמים לרוב העובדים שתנאי עבודתם מוסדרים בהסכמים קיבוציים, ולפיכך יתווספו לסכומי שכר המינימום המוצעים בהצעת החוק, ההגדלות ההסכמיות האמורות.

כיוון שלפי חוק שכר מינימום ניתן להתנות בחוזה עבודה, הסכם קיבוצי, הסדר, קיבוצי או אישי, לרבות הסדר חד צדדי (להלן – הסדר עבודה), כי רכיבי שכר אשר צריכים לבוא בחשבון לצורך חישוב שכר המינימום לא יבואו בחשבון כאמור (ראה "תוספת מוחרגת" כנוסחה בחוק המוצע), מוצע לקבוע "הוראת התגברות" ולפיה רכיבי שכר אשר לגביהם

נקבעה התניה כאמור, יבואו בחשבון לצורך חישוב שכר המינימום כאמור בהוראות שעה זו על אף האמור בהתניה שנקבעה. הוראת ההתגברות לא נועדה לפגוע בשכר לו היה זכאי העובד לפי החוק העיקרי, אלמלא הוראת השעה, ובכלל זה כתוצאה מעדכונים שהיו חלים בו. ההוראה המוצעת בעניין זה עומדת בבסיס העקרונות המוסכמים בעניין העלאת שכר המינימום כמוצע והיא חלק בלתי נפרד מההסכמות שגובשו בדבר קידום העלאתו.

לצד הוראת ההתגברות על התניות בקשר לרכיבי שכר כאמור, ועל מנת שלא יפגע השכר לו היה זכאי העובד לפי החוק העיקרי אלמלא הוראת השעה, מוצע לקבוע תשלום "השלמת שכר". לפיכך מוצע לקבוע כי עובד אשר סכום החישוב שבוצע עבורו לפי סעיף 3 לחוק שכר מינימום היה נמוך משכר המינימום, לפי סעיף 1 לחוק שכר מינימום, אף אם שולמה לו תוספת מוחרגת, יהיה זכאי לקבל ממעסיקו, לפי הוראת השעה, השלמת שכר בסכום השווה לסכום שהיה המעסיק משלם לו לולא הוראות השעה והוראת ההתגברות (ראה "השלמת שכר" ו-"הסכום הבסיסי" כנוסחם בחוק המוצע). דהיינו, הוראת ההתגברות אינה חלה לעניין חישוב השלמת השכר. מובהר כי השלמת השכר תתעדכן כפועל יוצא מעדכון הסכום הבסיסי.

השלמת השכר לה יהיה זכאי העובד לפי החוק המוצע תובא גם היא בחישוב שכר המינימום לפי הוראת שעה זו.

סעיף 1

לפסקה (1) הפסקה המוצעת מעגנת את ההעלאה של שכר המינימום בתקופת תוקפו של החוק המוצע, ולפיה ההעלאה תעשה באופן הדרגתי כמפורט להלן:

1. בתקופה הראשונה שמיום י"ב בניסן התשע"ה (1 באפריל 2015) עד יום כ"א באדר ב' התשע"ו (31 במרץ 2016), יהיה שכר המינימום בסכום השווה ל- 4,650 שקלים חדשים, כפי שהוא מוגדל במהלך התקופה הראשונה האמורה על פי סעיף 4 לחוק שכר מינימום.
2. בתקופה השנייה שמיום כ"ב באדר ב' התשע"ו (1 באפריל 2016) עד יום כ"ד בסיוון התשע"ו (30 ביוני 2016) – יהיה שכר המינימום בסכום השווה לסכום שכר המינימום בתקופה הראשונה או בסכום השווה לשכר המינימום כפי שהיה משולם אלמלא החוק המוצע (היינו - סכום השווה ל- 47.5 אחוזים מהשכר הממוצע כפי שהוא ב- 1 באפריל 2016), כפי שהם מוגדלים במהלך התקופה השנייה האמורה על פי סעיף 4 לחוק שכר מינימום, לפי הגבוה מביניהם.
3. בתקופה השלישית שמיום כ"ה בסיוון התשע"ו (1 ביולי 2016) עד יום ב' בטבת התשע"ז (31 בדצמבר 2016), יהיה שכר המינימום בסכום השווה לתקופה השנייה או בסכום השווה ל- 4,825 שקלים חדשים, כפי שהם מוגדלים במהלך התקופה השלישית האמורה על פי סעיף 4 לחוק שכר מינימום, לפי הגבוה מביניהם.
4. בתקופה הרביעית שמיום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) עד תום תוקפו של החוק המוצע (קרי, עד היום הקודם ליום הקובע כהגדרתו בסעיף 2 לחוק המוצע) – סכום השווה ל- 5,000 שקלים חדשים, כפי שהוא מוגדל במהלך התקופה הרביעית האמורה על פי סעיף 4 לחוק שכר מינימום.

לפסקה (2) - כיוון שלפי חוק שכר מינימום ניתן להתנות בהסדר עבודה, כמובהר לעיל, כי רכיבי שכר אשר צריכים לבוא בחשבון לצורך חישוב שכר המינימום לא יבואו בחשבון כאמור, נוצר מצב לפיו עובדים אשר שכרם בפועל גבוה משכר המינימום זכאים לקבל ממעסיקים סכום המהווה השלמה לשכר המינימום. על מנת להבטיח כי העלאת שכר

המינימום כמוצע בהוראת שעה זו תעשה רק לגבי עובדים אשר שכרם נמוך מסכום שכר המינימום המוצע, מוצע לקבוע כי לצורך חישוב שכר המינימום המוצע יובאו בחשבון רכיבי שכר אשר אמורים היו לבוא בחשבון לחישוב שכר המינימום אך בשל התניה בהסדר עבודה לא הובאו בחשבון כאמור עד לחוק מוצע. אין במוצע כדי לפגוע בשכר העובד אלמלא הוראת שעה זו. לשם כך, מוצע לקבוע הוראת זכאות להשלמת שכר, כמובהר בהמשך.

הוראה זו עומדת בבסיס העקרונות המוסכמים בין המדינה לבין ההסתדרות הכללית בענין העלאת שכר המינימום כמוצע והיא חלק בלתי נפרד מההסכמות שגובשו בדבר קידום העלאתו.

לצד זאת, ועל מנת להבטיח שהחוק המוצע לא יפגע בשכר לו זכאים עובדים מכוח הסדר עבודה הקובע כי רכיבי שכר שונים יוחרגו מחישוב שכר המינימום, הגם שלפי החוק הם אמורים לבוא בחשבון בחישובו, מוצע לקבוע הוראות מתאימות בעניין. על פי המוצע, עובד אשר אלמלא הוראת השעה היה זכאי להשלמת שכר לשכר מינימום, גם אם השלמת זו נבעה מהחרגות רכיבי שכר מחישוב שכר המינימום מכוח הסדר עבודה, יהיה זכאי לקבל ממעסיקו, לפי החוק המוצע, "השלמת שכר" בסכום השווה לסכום שהיה המעסיק משלם לו לולא החוק המוצע, כפי שתתעדכן מעת לעת כתוצאה מעדכון הסכום הבסיסי.

מובהר כי לצורך חישוב שכר המינימום בחוק המוצע יובא בחשבון רכיב שכר אף אם הותנה אחרת לגביו בהסדר עבודה, אך אותו רכיב לא יובא בחשבון לחישוב השלמת השכר לה יהיה זכאי העובד לפי החוק המוצע, על מנת שלא לפגוע בשכר לו היה זכאי אלמלא הוראת שעה זו.

כיוון שהשלמת השכר לה יהיה זכאי העובד לפי החוק המוצע היא במהותה שכר, תובא אף היא בחישוב שכר המינימום לפי החוק המוצע. לכן, מוצע להוסיף בסעיף 3 אחרי סעיף (ב)(3) את פסקאות (4) ו-(5), וכן להוסיף תיקון לסעיף קטן (ד).

סעיף (1) מבקש להוסיף את פסקה (4), ולקבוע כי תוספת מוחרגת תובא בחשבון לצורך חישוב שכר המינימום המוצע. תוספת מוחרגת היא רכיב שכר אשר לפי סעיפים קטנים (ב)(1) עד (3) או סעיף קטן (ד), היה אמור להיות מובא בחשבון לצורך חישוב שכר המינימום אך בהסדר עבודה נקבע כי לא יובא בחשבון בחישוב שכר המינימום של העובד. כן מוצע להוסיף את פסקה (5), ולקבוע כי בחישוב שכר המינימום, תובא בחשבון גם השלמת שכר אשר לה יהיה זכאי העובד לפי סעיף קטן (ה) לחוק המוצע ואת אופן חישובה. כאמור לעיל, השלמת השכר מבטאת את התשלום לו היה זכאי העובד לפי חוק שכר מינימום בשילוב הסדר העבודה החל לגביו, אלמלא החוק המוצע. מובהר כי לצורך חישוב השלמת השכר לא תובא בחשבון תוספת מוחרגת כפי שלא הובאה בחשבון לצורך חישוב שכר המינימום לפי החוק העיקרי.

סעיף (2) מבקש לתקן את סעיף 3(ד), ולהוסיף אחרי "שכר העבודה הרגיל" את המילים "הכולל תוספת מוחרגת", וכן להוסיף אחרי "ללא תוספות" את המילה "אחרות".

סעיף (3) מבקש להוסיף את סעיפים (ה) ו-(ו), ולקבוע -

בסעיף (ה) כי העובד יהיה זכאי להשלמת שכר וכי השלמת שכר זו תובא בחישוב שכר המינימום. כאמור לעיל, השלמת השכר נועדה למנוע פגיעה בשכר לו היה זכאי העובד לפי החוק העיקרי אלמלא הוראת השעה. מובהר כי השלמת השכר תתעדכן כפועל יוצא מעדכון הסכום הבסיסי.

בסעיף (ו) כי הוראות הסעיף יחולו על אף האמור בכל דין, חוזה עבודה הסכם קיבוצי, הסדר, קיבוצי או אישי לרבות הסדר חד צדדי, ועל אף האמור בסעיף 11 לחוק שכר מינימום וזאת על מנת שהעלאת שכר המינימום בחוק המוצע תשולם לעובדים אשר שכרם נמוך הלכה למעשה משכר המינימום על אף האמור בכל הסדר עבודה כאמור.

לפסקה (3) הפסקה המוצעת שעניינה פרסום שכר המינימום, קובעת כי שר הכלכלה (להלן - השר) יפרסם ברשומות הודעה בדבר שכר המינימום המעודכן ליום 1 באפריל של כל שנה ובדבר שכר המינימום המוגדל לפי הוראות סעיף 4 לחוק ומועד תחילתו. מוצע לחייב את השר לפרסם, בתקופת תוקפו של החוק המוצע, הודעה ברשומות בדבר שכר המינימום המעודכן לפי ההסדר הקבוע בו. כן מוצע לקבוע כי שר הכלכלה יפרסם את "הסכום הבסיסי" (סכום שכר המינימום שהיה אלמלא הוראת השעה) על מנת שהמעסיקים יוכלו לחשב לכל עובד את השלמת השכר, ככל שקיימת, לפי החוק המוצע, ולעדכנה.

סעיף 2

מוצע לקבוע כי תקופת תוקפו של החוק המוצע תהא מיום י"ב בניסן תשע"ה (1 באפריל 2015) עד ליום הקודם ליום שבו שכר המינימום לחודש שהיה משולם לפי חוק שכר מינימום, אלמלא הוראות החוק המוצע, עולה על שכר המינימום לחודש, כאמור בפסקה (4) להגדרה "שכר מינימום" שבסעיף 1(1) לחוק המוצע.

עולה מכך, כי במקרים שבהם סכום שכר המינימום המתקבל בהתאם להסדר הקבוע בחוק שכר מינימום יעלה על סכום שכר המינימום לחודש על פי העדכון האחרון של שכר המינימום הקבוע בחוק המוצע, יפקע תוקפו של החוק המוצע, שכן יתייחר הצורך בהסדר הקבוע בו.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים: ראה בנוסח הצעת החוק.

ה. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה וההיבט המינהלי: לחוק המוצע השלכות תקציביות ומשקיות מהותיות.

ו. להלן נוסח החוק המוצע:

חוק שכר מינימום (העלאת סכומי שכר מינימום – הוראת שעה), התשע"ה-2015*

העלאת סכומי שכר 1. בתקופת תוקפו של חוק זה יקראו את חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987¹ מינימום (להלן – החוק העיקרי), כך:

(1) בסעיף 1 במקום ההגדרה "שכר מינימום", לחודש" יקראו:

"שכר מינימום", לחודש – סכום כמפורט להלן, לפי העניין:

(1) בתקופה שמיום י"ב בניסן התשע"ה (1 באפריל 2015) עד יום כ"א באדר ב' התשע"ו (31 במרץ 2016) – סכום השווה ל-4,650 שקלים חדשים, כפי שהוא מוגדל במהלך התקופה האמורה בפסקה זו, על פי סעיף 4 (בהגדרה זו – הסכום בתקופה הראשונה);

* הצעת חוק מס' פ'...; הועברה לוועדה ביום...
¹ ס"ח התשמ"ז, עמ' 68; התשע"ד, עמ' 600.

(2) בתקופה שמיום כ"ב באדר ב' התשע"ו (1 באפריל 2016) עד ליום כ"ד בסיוון התשע"ו (30 ביוני 2016) – הסכום בתקופה הראשונה או סכום השווה ל-47.5 אחוזים מהשכר הממוצע כפי שהוא ביום כ"ב באדר ב' התשע"ו (1 באפריל 2016), כפי שהם מוגדלים במהלך התקופה האמורה בפסקה זו, על פי סעיף 4, לפי הגבוה מביניהם (בהגדרה זו – הסכום בתקופה השנייה).

(3) בתקופה שמיום כ"ה בסיוון התשע"ו (1 ביולי 2016) עד ליום ב' בטבת התשע"ז (31 בדצמבר 2016) – הסכום בתקופה השנייה או סכום השווה ל-4,825 שקלים חדשים כפי שהם מוגדלים במהלך התקופה האמורה בפסקה זו, על פי סעיף 4, לפי הגבוה מביניהם;

(4) בתקופה שמיום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) עד תום תוקפו של חוק שכר מינימום (העלאת סכומי שכר מינימום – הוראה שעה), התשע"ה-2015 (בחוק זה – הוראת השעה) – סכום השווה ל-5,000 שקלים חדשים, כפי שהוא מוגדל במהלך התקופה האמורה בפסקה זו, על פי סעיף 4; ;

(2) בסעיף 3 –

(1) בסעיף קטן (ב) אחרי פסקה (3) יבוא :

"(4) רכיב שכר כאמור בפסקאות (1) עד (3) או לפי סעיף קטן (ד) שאינו בא בחשבון שכר המינימום מכוח חוזה עבודה, הסכם קיבוצי או הסדר, קיבוצי או אישי, לרבות הסדר חד צדדי (בסעיף זה – תוספת מוחרגת);

(5) השלמת שכר.

בסעיף זה, "השלמת שכר" – ההפרש, אם קיים, בין הסכום הבסיסי לבין רכיבי השכר המובאים בחשבון בחישוב שכר מינימום לפי סעיף זה או סעיף קטן (ד) לפי העניין, למעט תוספת מוחרגת.

"הסכום הבסיסי" – סכום שכר המינימום אשר העובד היה זכאי לו אלמלא הוראת השעה."

(2) בסעיף קטן (ד) אחרי "שכר העבודה הרגיל" יבוא "הכולל תוספת מוחרגת" וסופו יבוא "אחרות".

(3) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא :

"(ה) עובד זכאי להשלמת שכר; השלמת השכר תובא בחשבון בחישוב שכר המינימום;

(ו) הוראות סעיף זה יחולו על אף האמור בכל דין לרבות הוראות סעיף 11, הסכם קיבוצי או הסדר, קיבוצי או אישי, או חוזה עבודה.

(3) בסעיף 6, במקום פסקה (1) יקראו:

"(1) שכר המינימום והסכום הבסיסי, כהגדרתו בסעיף קטן 3(ד)(5), המעודכנים למועד תחילתן של כל אחת מהתקופות המנויות בפסקאות (1), (2) ו-3 להגדרה "שכר מינימום", לחודש;"

תחילה ותוקף 2. תחילתו של חוק זה ביום י"ב בניסן התשע"ה (1 באפריל 2015) והוא יעמוד בתוקפו עד ליום הקודם ליום הקובע; לעניין זה, "היום הקובע" – היום שבו שכר המינימום לחודש שהיה משולם לפי החוק העיקרי, אלמלא הוראות סעיף 1, עולה על שכר המינימום לחודש כאמור בפסקה (3) להגדרה "שכר מינימום", לחודש, שבסעיף 1(1).

הנוסח כפוף לשינויי נוסח של מחלקת נוסח החוק במשרד המשפטים.